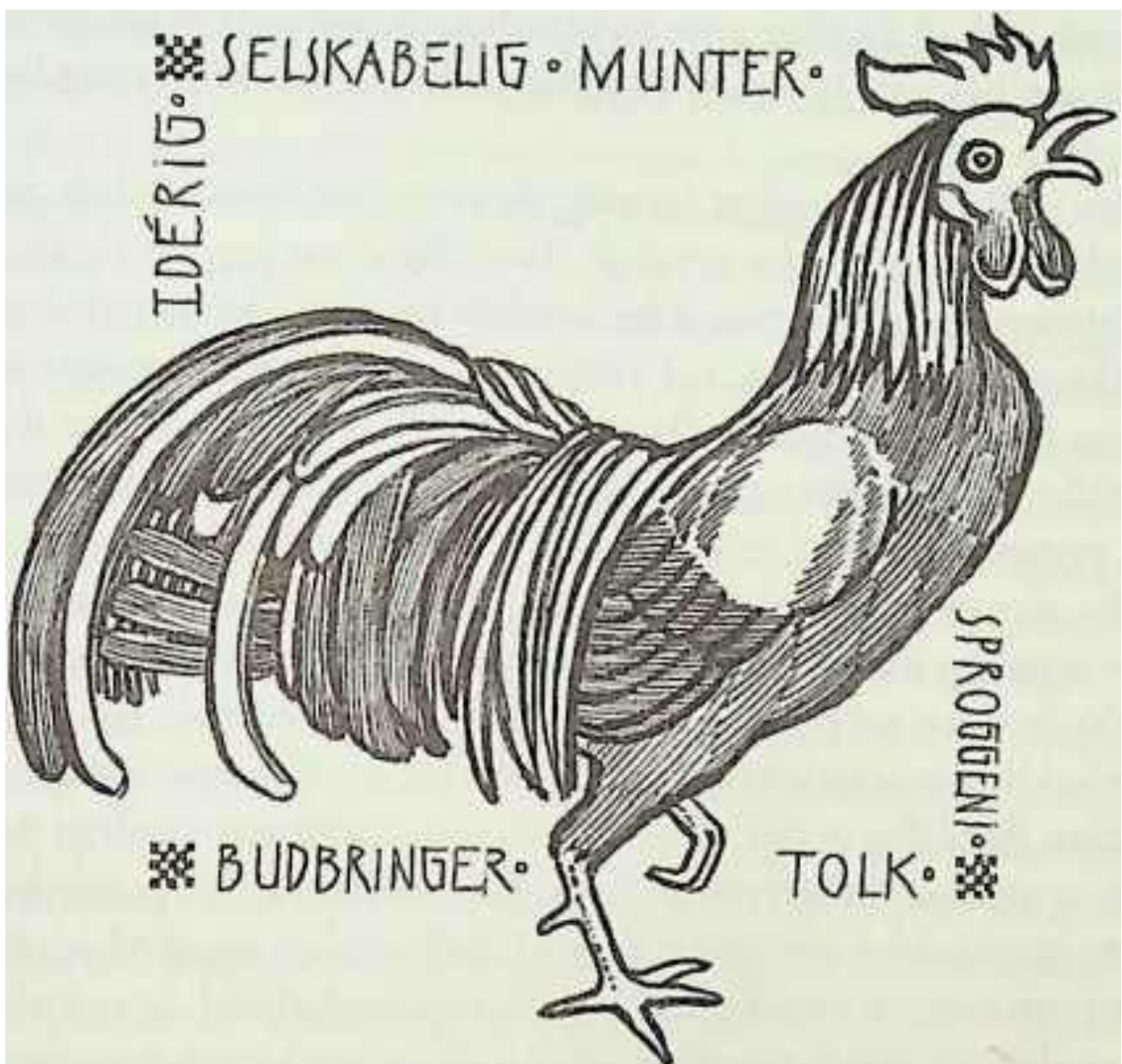

Munken i Rødding

En Munk, Peter Egor og blomsterkunstneren Tage Andersen boede omkring 1970 på "Karlslyst" i Rødding.

Henning Pedersen, skolelærer i Rødding dengang, har skrevet nedenstående artikel om hans oplevelser sammen med dem.

Artiklen er hentet i bogen "Spillemanden og andre beretninger fra Viborg" (Udgivet 2001)

Der er tidspunkter i ens liv, hvor man går og venter på Godot. Man føler, at et eller andet eller en eller anden nødvendigvis må dukke op og vise en vej, for ellers går man helt i stå. Jeg befandt mig i et sådant dødvande, da jeg nærmede mig de 30. Var det virkelig Vorherres mening, at jeg skulle »henslæbe« resten af mit liv i landsbyen Rødding som lærer på den lokale skole? Efter 5 år var det ærlig talt blevet for meget rutine, for megen kedsomhed og for få udfordringer. Ikke et ondt ord om mine kolleger - eller børnene for den sags skyld - som sikkert har følt det helt anderledes, men jeg har altid haft det dårligt ved udsigten til jubilæer. Så der gik jeg altså - ned ad bakken til skolen og brugsen og op ad bakken tilbage til min dejlige embedsbolig, der nok har holdt lidt mere fast i mig end selve arbejdet. Jeg var såmænd begyndt at komme for sent i skole engang imellem, og det plejer at være et sikkert varsel for mig om at det er på tide at søge andre græsgange.

En dag gik jeg som sædvanlig indenom brugsen før jeg trissede hjem. Pludselig lød en stemme højt og tydeligt gennem lokalet: »Ser man det. Der er andre her i denne enklave med interessante hårvækster.« Det kunne næsten kun være møntet på mig, langhåret og langskægget lærer der et års tid efter 68. Jeg vendte mig om og jeg kunne konstatere, at den pæredanske stemme tilhørte hvad der overraskende nok så ud til at være en ortodoks munk med et kæmpemæssigt skæg og en stor sort kalot på hovedet. Vi hilste på hinanden: »Henning Pedersen - Peter Egor«

Det blev indledningen til et for mig skelsættende bekendtskab, ja jeg kan vist godt tillade mig at kalde det venskab. Peter Egor var ganske rigtigt munk, men han var ikke ortodoks og heller ikke romersk-katolsk. Den ortodokse kirke består af en række selvstændige kirker: Græsk-ortodokse, serbisk-ortodokse, russisk-ortodokse og flere andre med indbyrdes forbindelser Og med hver deres patriark. Den katolske kirke holder sig til paven, men ikke mange danskere ved, at der udover den romersk-katolske kirke, som er verdens største kirkesamfund, findes en ikke særlig stor græskkatolsk kirke, undertiden også kaldt den unerede kirke. Denne trosretning finder man i Rusland og især i Ukraine. Den skilte sig for 400 måske 500 år siden ud fra den ortodokse kirke og knyttede sig til den katolske. Den bibeholdt den ortodokse liturgi og tradition, men anerkendte pavens overhøjhed. Den dag i dag er der i Rusland stærke gnidninger mellem den oprindelige russisk-ortodokse kirke, som er langt den største, og den græskkatolske kirke. Den sidste var på det nærmeste forbudt i Stalin-tiden, og såvel Jeltsin som Putin har måttet intervenere i stridigheder om ejendomsforhold de to kirker imellem.

Det var altså en græskkatolsk munk jeg just var blevet præsenteret for, men det fortalte han mig naturligvis ikke lige der i brugsen i Rødding, hvor optrinnet vakte berettiget opsigt. Jeg tror, at han ved synet af en langhåret person forestillede sig en ikke alt for jordbundet type, en afviger fra normen, en belæst person, en mulig samtalepartner der midt i det jyske bondeland, hvor han havde slået sig ned. Ja, for det havde han, og ikke alene guderne vide hvorfor. Jeg ved det også, fordi han fortalte mig det, og han fortalte mig meget mere end det, selvom det ikke var alt han fortalte mig. Han indgød mig også nyt livsmod, så jeg rent faktisk søgte nye græsgange godt et år efter vores første møde. Men hvor skal jeg nu ende og begynde, for det blev til mange vinteraftener ved kaminen i Peters lille hus, hvor han serverede kartofler på tusind måder - andet var der som regel ikke råd til, men han var til gengæld ekspert i kartofler - og fortalte fra sit spændende liv, som jeg her bare kan løfte en flig af.

På toppen af en bakke uden for Rødding ligger der et lille hus. Det ligger der endnu. Det kan skimtes fra Korsbakken, den vej der fører ud af Rødding mod Vammen. Der ligger det mutters alene på det højeste punkt til Sødalsiden. Nej, ikke helt alene, for der står et kæmpemæssigt træ lige foran det, som næsten skjuler huset om sommeren. Det tilhørte i sin tid en af egnens bønder hvis gård lå et helt andet sted i sognet. Storbonden - som Peter altid kaldte ham - havde en bror der var gartner eller blomsterhandler i Århus, og i hans forretning hang der et billede af det lille hus i Rødding. I nærheden af forretningen boede Peter Egor, og når han en sjælden gang gjorde sig et ærinde hos blomsterhandleren, lod han altid en bemærkning falde om, at det hus skulle blive hans engang. En dag sagde blomsterhandleren til ham: »Nu har du chancen. Lejeren er død, så du kan leje det til en billig penge.« Og så flyttede Peter til Rødding. Han har på det tidspunkt

Peter Egor sammen med nogle af sine ikoner (1972).

været sidst i 50'erne. Det han søgte, var roen og freden, så han kunne koncentrere sig om det han havde lært og som han betragtede som sin livsopgave, nemlig at skabe ikoner. Hans hus på bakketoppen var fyldt med store og små ikoner og forskellige typer kors, som han havde skåret og dekoreret. Han var veluddannet i sit fag. Han havde nemlig tilbragt 6 år i munkerepublikken Athos i det nordlige Grækenland. Der har kun hankønsvæsener adgang. Der må gerne være mænd, haner, tyre og væddere, men kvinder, høner, køer og får er derimod forment adgang. Ifølge Peter er der dog visse dyr, der lader hånt om disse regler. Specielt lopper formerer sig ganske uhæmmet. Skønt det var roen og freden han var kommet til Rødding for, var han dog ingenlunde menneskesky. Ganske vist havde han sat et »Privat Vej«-skilt op for enden af den snørklede vej der førte frem til hans hus, men han havde stavet det bagfra. »Tavirp Jev « stod der, og det var der ikke mange, der fandt ud af hvad betød. Og selv hvis de gjorde ville det ikke betyde noget, for der vil altid gå en nedtrampet sti til en vis mands hus, som Peter lidt ubeskedent sagde. Det var et russisk ordsprog, sagde han, og Peter var af russisk familie. Hans mor var russisk, og hans far var dansk. Jeg mener, at Peter oprindeligt er født med et pæredansk sen-navn, Sørensen, hvis jeg ikke husker helt galt, men sikkert er det, at han voksede op på Nørrebro i København og havde en russisk barnepige. Familien bevarede nemlig tilknytningen til russiske kredse, især efter revolutionen i 1917 hvor mange emigranter fik deres gang i Peters barndomshjem. Peter var således med til enkekejserinde Dagmars begravelse, som var et stort og mærkeligt skuespil for en Nørrebro-dreng. Han gik i skole hos tyske jesuitter i København og blev her fortrolig med sit tredje sprog. Først dansk, så russisk, så tysk og efterhånden kom der seks mere til.

Peter knyttede sig straks fra han ankom til Rødding til den katolske menighed i Viborg, hvor han ret hurtigt blev organist ved gudstjenesterne. Han elskede orgler og fik på forunderlig vis fingrene i et stort monstrum fra en landsbykirke, hvor man var ved at anskaffe sig et nyt. Det fik plads i hans lille udhus, så når man kom spadserende op mod hans øde beliggende hus, kunne man være heldig på de sidste hundrede meter at blive ledsaget af brusende orgeltoner. Gennem ham lærte jeg medlemmer af den katolske menighed i Viborg at kende, og jeg må sige, at jeg hos dem oplevede en optagethed af kirken, jeg kom til at sætte stor pris på. Der skal på en måde et vist mod til at være katolik i Danmark, for man er jo straks rubriceret som en minoritet. Det er lidt mere selvfølgeligt - og dermed uforpligtende - at lade sig døbe, konfirmere og gifte i den danske Folkekirke og så ellers bare dukke op juleaften. De katolikker jeg mødte i Viborg og som mødtes til gudstjeneste i Sct.

Leonis Gade, tog deres tro alvorligt, og det tiltalte mig. En af dem var legetøjshandler Lise Carstensen, som nok var den Peter knyttede sig nærmest til i Viborg. Jeg har flere gange været med ham inde i hendes herskabelige lejlighed der så vidt jeg husker var placeret ovenpå »Ønskehjørnet,« som hendes forretning hed. Den lå på hjørnet af Sct. Mathias Gade og Store Sct. Mikkels Gade - der hvor der nu er video- og musikforretning. Det var gerne muntert at være sammen med katolikkerne, og jeg kan huske at den katolske præst - pastor Marx hed han, men han var hverken i familie med Karl eller Brothers — efter en meget hyggelig aften med tilpas med rødvin kom i tanker om, at han havde glemt at bestemme salmerne til søndagens gudstjeneste. Straks gik hele det muntre selskab i gang med at hjælpe ham, og jeg tror det blev et fortrinligt valg. Det var ovenikøbet salmerne til Pinsedag der blev bestemt, og det finder jeg ganske passende. Rødvin og pinsesalmer er ikke den dårligste sammensætning, synes jeg.

Men også vores egen lutherske præst i Rødding lærte Peter Egor hurtigt at kende, og det gik sådan her til: Peter var naturligtvis ikke i besiddelse af et TV- apparat. Han levede yderst beskedent og havde ikke meget at slå til Søren med, men selvom han havde haft, havde han nu næppe investeret i et fjernsyn. Jeg havde heller ikke selv fjernsyn dengang, så det er ikke et emne vi nogensinde har drøftet. Men det skete, at Peter fandt ud af der var en udsendelse af et vist åndeligt indhold, der var værd at kigge på. Så slog han et smut ned omkring præstegården sådan måske en times tid før - et strategisk tidspunkt set fra en kaffevinkel - og ringede på. Første gang har Pastor Haaning Andersen nu nok kigget lidt forundret, da Peter stod i døren og forklarede ham, at der den aften ville komme en fjernsynsudsendelse som præsten nødvendigvis måtte se, og at Peter havde tænkt sig at se den sammen med ham og drøfte den med ham. Men han fik gerne sin vilje. Jo jo. Peter var i sandhed økumenisk

Der var et andet sted i landsbyen han også slog et smut indenom engang imellem. Det var hos hønseriejeren, Søren Marturin Christensen, eller som han populært kaldtes, Søren Høne, og hans kone Lene. Når Søren og Lene så Peter nærme sig huset, kunne de være sikre på, at nu ville Peter opføre sit lille hønsespil.

Han stillede sig op ude på gårdspladsen og galede først som en hane for at vække opmærksomhed. Så begyndte han at pludre som en tilfreds hønemor, og til sidst fik han en bemærkning flettet ind om, at han havde fået øje på en lille suppehøne der så ud til at passe lige præcist til den lille gryde der stod så pænt og ventede derhjemme - eller noget i den stil. Søren og Lene vidste godt, at der som regel var

smalhans i huset på bakketoppen, og hvad - en høne fra eller til, hvad betød det. Det kunne også ske, at Peter i stedet for blev og spiste med. Det udviklede sig til et nært venskab mellem Peter og Sørenns far, der boede i sit aftægtshus i nærheden og som regel kom og spiste med hos sønnen og svigerdatteren. Sørenns far var et meget ejendommeligt menneske, der byggede store huler skjult dybt inde i skoven. Han kunne få fasaner og sikkert også andre fugle til at komme og spise af sin hånd. Han kunne tilbringe dage ude i skoven uden overhovedet at føle behov for civilisationens velsignelser. Søren viste mig engang en af sin fars hemmelige huler dybt inde i Sødal skov. Den var camoufleret efter alle kunstens regler, et imponerende og rustikt møbleret bygningsværk, som der var næsten umuligt at finde frem til og for den sags skyld også tilbage fra. Ikke mærkeligt at munken og hulemanden snakkede godt sammen.

Hvad Peter egentlig levede af er svært at sige. Som nævnt skabte han ikoner og kors. Jeg har set ham stå og arbejde med gamle jernbanesveller eller andet træ, han havde tiltusket sig, så sveden sprang, men han fik den ene skuffelse efter den anden, når menighedsråd og præst et eller andet sted i sidste ende sagde nej til hans arbejder, fordi de var for »katolske« eller hvad de nu begrundede det med. Det er en ganske ejendommelig ting ved vort lille dronningedømme, at det er lettere for en kunstner der er ateist og gudsfornægter - helst af kulturradikal observans - at få lov til at udsmykke en dansk kirke end det er for en kunstner, der er tilknyttet et andet kirkesamfund end den danske folkekirke. Hvis skyld det er skal jeg ikke kunne sige eller det skal jeg måske nok, men det ville nok føre for vidt at komme ind på her. Men tag en tur til Sejs kirke eller Ribe Domkirke for den sags skyld og se hvad jeg mener. Det er ren symbolforvirring. Næh, må jeg be' om Skovgaard - eller Robert Jacobsens udsmykning i Hjerting kirke, så jeg undgår en beskyldning for at være reaktionær. Nå, ikke for mange sidespring.

Peter havde lidt aftenskole, men brød sig ikke om at undervise. Jeg kan huske engang, hvor han skældte ud over kursisterne. »Så siger jeg til lille frøken Olsen, at ifølge ikonografiens love skal en streg gå derfra og dertil, og så siger lille frøken Olsen, at hun føler for at strengen skal gå et helt andet sted. Nej, man sku sgu undervise lille frøken Olsen.« — Han sad af og til hjemme hos mig i lærerbungaloven og fik en kop kaffe før han skulle med rutebilen og ind til sine kursister. »De får lysbilleder i dag,« kunne han finde på at sige. »Jeg viser dem bare i en anden rækkefølge end forleden - det opdager de sgu.« Ingen tvivl om at Peter følte undervisningen tog hans egentlige arbejdstid. Dog havde han engang et kursus helt i Randers under Folkeuniversitetet, som havde samlet en skare interesserede

mennesker. Det hold var han meget tilfreds med. Han sagde gerne »Nå, i dag er det amtmandindens hold« og så helt glad ud. Det må have været i Randers Amts sidste dage. Fra 1970 var det slut med amtmandinder i Randers.

En dag løb der det rygte i Rødding, at Peter var blevet anholdt. Nogen, ja flere, havde set ham blive kørt væk i en politibil. Man vidste nu heller aldrig med sådan en. Hvad kan der ikke skjule sig under en munkekappe? Er den slags mon altid Vorherres bedste børn? Men der var en helt anden forklaring, og nogen måtte da også indrømme, at de havde set ham blive kørt hjem af Politiet igen. Peter var såmænd blevet tolk for Viborgs politi. Peter talte italiensk foruden de allerede nævnte tysk og russisk, og jeg tror, at han også kunne både græsk og serbokroatisk til husbehov. På Athos er der naturligvis flest græsktalende munke, men der er også serbiske og russiske klostre, og jeg vil tro at Peter har boet i det russiske kloster da han gik i lære som ikonograf. Hans sprogkundskaber gav ham nu en beskeden biindtægt. Netop på den tid - altså omkring 1970 - begyndte der for alvor at komme gæstearbejdere til Danmark - ikke mindst fra Tyrkiet og Jugoslavien, så der var god brug for en tolk hos Viborg Politi, ikke nødvendigvis til sager af kriminel karakter, men i lige så høj grad omkring uforståelige papirer på uforståelige sprog. Peter blev ringet op når der var brug for ham, og så sendte Politiet en patruljevogn i al stilfærdighed uden babu babu og blå blink.

Når Peter også talte italiensk, skyldtes det ganske simpelt at han havde boet i Italien i en hel del år. Han elskede Italien og havde boet i og besøgte siden jævnligt et kloster ikke så langt fra Rom. Han var en god bekendt af de danske katolikkers daværende førstemand, Peter Schindler, der boede i Rom. Han har fortalt muntre historier om besøg på små caféer med den meget kraftige Peter Schindler, der ikke uden fare for stol og sig selv kunne placere sig i et hvilket som helst møbel, og hvor glade og belevne tjenere stod parat med både et passende sæde og rødvin af en aftapning de vidste den digre herre satte pris på. Peter satte Peter Schindler meget højt. Han betragtede ham som en meget vis mand, og jeg mener det var fra ham, han havde den følgende lille historie, som siger en hel del om katolicismens mangfoldighed:

En dag møder en gråbroder (en franciskanermunk), en jesuit på gaden i Rom. Jesuitten ryger på en stor cigar. Den lille ydmyge tiggermunk skæver misundeligt til cigaren, og siger: »Jeg forstår altså ikke, at du må ryge. Det må vi franciskanere ikke for den hellige Fader.« »Nå,« siger jesuitten.« Det må vi jesuitter da gerne. Vi har skam officiel tilladelse fra den hellige Fader.« »Jeg forstår det altså ikke,« siger franciskaneren igen. »Vi sendte en bønsskrivelse til den hellige Fader og spurgte, om

vi måtte ryge mens vi bad, men fik det svar, at det var strengt forbudt.« Jesuitten tager et dybt sug af cigaren og sender et par provokerende fede røgringe op i luften. »Gud fri mig vel for nogen idioter I er,« siger han så. »Vi sendte også en bønsskrivelse til den hellige Fader, og vi fik altså lov til at ryge som du ser. Vi spurgte nemlig, om vi måtte have love til at bede mens vi røg.«.

Det var ikke alt i sin fortid Peter åbnede sig om, men lidt efter lidt fandt jeg ud af, at Peter ikke havde været munk fra sin pure ungdom. Han havde kendt til kvinder engang, men hvis jeg fortalte om en eller anden ny forelskelse, kaldte han det børnesygdomme. Han var helt og aldeles ovre det der. Jeg kan huske engang, jeg fortalte ham jeg havde læst noget om, at der var katolske præster i Holland der havde trodset cølibatsbudet og havde giftet sig. Peter snøftede hånligt og sagde: »Lad dem bare. Hvad betyder en håndfuld katolske præster i Holland. Hvor langt er deres åndedrag. Sekunder. Minutter. Moderkirkens åndedræt spænder over årtusinder. Hvem husker et par katolske præster i Holland. De er krusninger på overfladen. Ikke andet.« Og så var det uddebatteret. - Ad omveje har jeg siden fundet frem til, at Peter faktisk engang var en mere eller mindre godt integreret andengenerationsindvandrer, at han havde været pæredansk, var blevet uddannet som fotograf og var blevet gift, men at han havde mistet sin kone under besættelsen. Hun var jøde, men i modsætning til de fleste andre danske jøder nåede hun ikke at komme væk i tide, og hun omkom i en koncentrationslejr. Han har aldrig med et ord omtalt det for mig, men har berettet det til en journalist i forbindelse med et interview, jeg siden er kommet i besiddelse af. Jeg er sikker på de ikke havde børn, og han har så valgt cølibatet efter krigen og valgt at koncentrere sig om sin slægts religion med dens rige billedverden.

Som en følge heraf fejrede vi heller ikke hans fødselsdag, men efter russisk tradition hans navnedag - med andre ord hans dåbsdag. Den dag han fik navnet Pjotr, som på dansk er Peter. Det var en munter fest, hvor storbonden og konen, præsten fra Rødding og konen, hønseriejeren og konen, eneboeren fra skoven, legetøjshandleren fra Viborg og jeg var med. Vi fik til at starte med et glas vodka på fastende hjerte, og så serverede Peter sin udsøgte specialitet, "Sokrates sidste høne,« som han gerne svingede sig op til ved særlige festlige lejligheder. Naturligvis var det en af Sørensen høns, der havde fundet vej til Peters køkken. Den var blevet peppet op med gode sager fra krydderihylden og blev serveret med en delikat peberrodssauce og rødvin ad libitum. En dejlig aften. Forresten var der en gæst mere. Han hed Tage, og ham må vi hellere tage fat på nu.

En dag, hvor jeg kom op til Peter, fandt jeg ham gående hvileløst omkring. »jeg må

gøre noget,« sagde han til mig. »Jeg har fundet ud af der er en kunstner i Viborg.« Jeg indvendte, at der vel var flere, jeg mente da personlige at kende par stykker, men det overhørte han. Og så fortalte han, at han var kommet forbi blomsterforretningen på Nytorv. Den hed vist »Lyng Blomster« så vidt jeg husker, og de blomster der i den butik, sagde han, de var simpelthen ordnet og udstillet på helt mageløs vis. Det kunne kun en kunstner have gjort, en stor kunstner. - Dagen efter gik han ind og præsenterede sig for dekoratøren, der præsenterer sig som Tage Andersen. Ham kender vi jo alle i dag fra fjernsynsudsendelser, diverse tidsskrifter og dyre bogudgivelser - den internationalt anerkendte blomsterkunstner til hvis fantastiske butik i nærheden ikke af Nytorv men af Kongens Nytorv der er så voldsom en søgning at man må betale entré - og det endda en ret pebret en - for at komme ind i butikken. Dengang - i 69 eller 70 må det vel have været - var der ingen der anede hvordan det skulle gå Tage Andersen, sikkert heller ikke ham selv. Peter Egor var den første der så, at den forhenværende konditor fra Kjellerup - eller, rettere Thorning - havde muligheder i sig for det helt store. Snart var Tage en hyppig ja næsten daglig gæst i Peters hus i Rødning, for Peter havde store planer med ham. Peter ville udstille sine ikoner i Domkirken, og det skulle Tage hjælpe ham med. Og sådan gik det. I krypten under Domkirken kreerede de to en fin lille udstilling af Peters ikoner og kors og med Tages smukke blomsterdekorationer. Et sted lå en lille »guldrandet« skrivelse fra Hofmarskallatet, der beklagede at udstillingen ikke kunne passes ind i de kongeliges kalender. Sådan en skrivelse er guld værd, fortalte Peter mig. Man skal altid huske at invitere majestæterne. Som regel får man afslag og altid et venligt beklagende afslag, men det gør ikke noget, for det er et afslag der pynter på udstillingen. Mon ikke det var med Hans Sølvhøjs underskrift dengang. Hæng mig ikke op på det. Som sagt - det var en smuk udstilling. Den gav Peter omtale, og han blev godt kendt både med biskop og domprovst, men salgsmæssigt gav den ikke pote i det lutherske Danmark.

Peters og Tages næste udstilling var på Sorø Akademi, og den var betydeligt større. Næste gang igen var Danmark blevet for lille, så der udstillede de i Tyskland. Derefter var det planen, at de skulle udstille i Italien, men jeg kan ærlig talt ikke huske, om der ikke forinden kom noget i vejen. Der foresvæver mig noget. Måske var Tage blevet »selvstændig.« Jeg kan ikke huske det. - Men lad os lige gøre Tage færdig. Peter så kunstneren i ham. Tage stod lige som jeg i et vadested dengang, men der kom gang i ham efter turen i krypten. Tages ide-butik i Sct. Mathias Gade blev snart en realitet, og da Peter flyttede til Italien igen, overtog Tage Andersen det lille hus i Rødning bag skiltet »Tavirp Jev.« Siden blev det til først den ene, så den anden butik i København

med voksende berømmelse tør det svagt antydes, og den Tage der toner frem på skærmen i dag har en betydeligt mere interessant skæg- og hårvækst og også påklædning end den lidt grå Tage, der besøgte Peter i Rødding. Den grimme ælling er blevet til en svane må man sige, og det vil jeg nu godt give Peter Egor en hel del af æren for.

Den skuffende eller næsten ikke-eksisterende afsætning til danske kirker gik Peter meget på, og han snakkede mere og mere om at vende tilbage til sit elskede Italien, men lad os vente lidt med at afskibe ham dertil. Lad os for eksempel kigge indenfor hos Peter en dag, hvor han havde besøg af Tage Andersen og Henning Pedersen. Det var vist en dag, som Peter havde udset til hygge ved kaminilden, men den slags lå ikke rigtig for Tage - ikke ret lang tid af gangen i hvert fald. Der var uro i ham. Der skulle bestilles noget. Så Peter vadede lidt frem og tilbage mellem Tage, der sled i det med svellerne, og mig, der sad og lunede mig med et glas rødvin. Den dag var Peter mest til det sidste var mit indtryk, og der sad så Peter og jeg og nippede til den gode vin, da Tage pludselig råbte udefra: »Der kommer en fornem bil.« Nu ville enhver bil tage sig fornem ud ved siden af Tages ramponerede skramlekasse, så det var en ret intetsigende bemærkning, som Peter og jeg naturligvis ikke kunne tage os af. Jeg har prøvet engang at hage mig fast i planter og alskens tilfældigt skrammel bag i Tages bil, mens Peter og han konverserede - sikkert på højt intellektuelt plan - på forsædet uden at tag mindste notits af deres medpassagers ublide medfart. De hyggede sig gevaldigt, for så vidt man kan tale om hygge i Tages bil. Den må have været på gule plader, så jeg skulle helst være usynlig og anbringe mig »jordnært.« I relation til Tages bil er det et ret dækkende udtryk. Jeg fik både olie og mystiske jordarter på tøjet ved den lejlighed og i tilgift blev jeg lettere såret af en sjælden, men meget uvenlig plante, der væltede ned over mig hver gang Tage opildnet af samtalen på forsædet flåede lidt for voldsomt i rattet.

»Det er et helt dollargrin,« lød det så fra Tage. Den opmærksomme læser vil allerede nu være klar over, at der ikke længere er tale om Tages bil. »Gad vide om den kan være på gårdspladsen.« »Gud,« sagde Peter. »Så er det nok nogen, der vil købe.« Man skulle tro det lige var sagen. Peter var eminent til at lave kartoffelfrikadeller, men det var nu nærmest fordi han ikke havde råd til andet, når der også skulle være til det daglige glas rødvin. Et dørsalg kunne måske betyde variationer i menuen. Men det var ikke lige sagen. Peter ville gerne sælge til kirker, men de ville som allerede nævnt ikke gerne købe af ham. En ikon eller et Dagmarkors skabt af ham og anbragt i et hjem, han ikke havde noget forhold til, var næsten blasfemisk for ham. »Det er københavnere,« råbte Tage. Det kunne man endnu dengang se på nummerpladerne.

»Det er skrækkeligt,« råbte Peter, »så har de sikkert råd til det. Tage, giv dem nogen horrible priser, og Henning, se ud som om de priser er den naturligste sag af verden, så vi skræmmer dem. Men lad dem bare kigge.« Det var ganske rigtigt københavnere - fra whiskybæltet - og ja, de ville ganske rigtigt købe en ikon. »Så gerne, » sagde Tage venligt. »Men Peter Egor har for tiden ikke nogen til under 20.000 kroner.« Konen så lidt forskrækket ud. Manden nøjedes med at være lidt overrasket. Det skulle måske nok kunne klares så det ud til han nåede frem til i en hurtig indre kalkule. Jeg gik rundt og prøvede på at se ud som om jeg var agent for et større auktionsfirma, og Peter var naturligvis venligheden selv og viste beredvilligt sine arbejder for de to oprigtigt interesserede gæster. Specielt var de glade for en smuk ikon med Madonna og det lille Jesusbarn, sagde de. »Øh-« sagde Tage og kiggede over på Peter. »Den koster vist 30.000, ikke Peter.« Det lød ikke til at skræmme manden, og konen så henført på ikonen. Det kan jeg godt forstå. Ægteparrets smag fejlede efter min mening ikke noget. »Men den er ikke færdig.« sagde Peter, »slet ikke - slet slet ikke.« - og jeg nikkede bekræftende. Så var den potte ude. Mon ikke de fik et glas rødvin inden de gik. De var søde og venlige Jeg kunne have undt dem den ikon og Peter de 30.000. Han må have haft et skriftemål at gøre efter den dag, for den ikon var fuldstændig som den skulle være. Der blev aldrig gjort mere ved den.

Det ligger i sagens natur, at der i det lille hus på bakketoppen blev talt meget om ikoner uden at jeg på nogen måde mener, at jeg gik hen og blev ekspert på området via mit bekendtskab med Peter. Men det var et dragende og for mig helt ukendt landskab han førte mig ind i, og jeg forstod hurtigt, hvorfor det ikke var umagen værd at undervise lille frøken Olsen. Ikonografien har helt klare og årtusindgamle regler. Dens billeder, der er skåret over ganske bestemte næsten to tusinde år gamle skabeloner, er det tætteste man kommer på Jomfru Marias, apostlenes og Jesu egne autentiske skikkelser. Peter viste mig ved arbejdet med en af jernbanesvellerne, hvordan lige netop det tag med kniven var lovbundet og hvordan lige netop det tag var frit for træskæreren. Og han viste mig et Kristus- billede, han havde lavet, hvor pegefingern havde fået en ganske svagt forkert drejning. Det billede havde han naturligvis kasseret. Det kunne ikke betragtes som en ikon, og netop derfor kunne han tillade sig at lave papirtryk af netop det. for det var ikke helligt. Han forærede mig et sådant aftryk. Ikke fordi han betragtede mig som ateist eller lutheraner eller uhellig eller hvad ved jeg, men fordi lige netop at give det billede fra sig ikke kunne anfægte hans samvittighed. Det hænger i dag på min væg i Hersom og har siden fået følgeskab af andre ikoner købt i Grækenland, ikoner som det kunne have være dejligt at få Peter til at kigge på. Han ville nok have kasseret en og anden af dem, men

måske ville der også være en der ville finde nåde for hans øjne. For en sikkerheds skyld har jeg dem alle stående fremme uden at vide hvilke der er falske og hvilke der er ægte. Der skal nok være en enkelt af dem der virker.

Søren Høne og Lene er de eneste jeg kender, der har et maleri af Peter Egor. Ikke en ikon, men et verdsligt maleri. Et meget smukt maleri af en smuk ung mand og hans fløjte. Ansigtet er ikonagtigt, malet i samme stil, nærmest som et idealiseret portræt. Det gik sådan her til, at de fik det: En dag, hvor de besøgte Peter deroppe på bakketoppen, spurgte han Lene i hendes egenskab af sygeplejerske, om hun ikkelige ville kigge på hans ikke særligt gode seng. Han fik lidt ondt i ryggen, når han lå i den. Det gjorde hun så. Der lå en stor træplade under madrassen som hun lige ville kigge lidt på, så den fik hun hevet ud. Stor var hendes overraskelse, da hun så at det var et smukt maleri af en fløjtespiller. Peter Forklarede, at han havde haft det liggende under madrassen i mange år for at stive sengen af. Lene sagde nærmest til ham, at han ikke var rigtigt klog. Tænk, sådan et smukt billede, og så fik Søren og Lene det, hvis de ville skaffe ham en anden plade. Det gjorde de naturligvis, og nu hænger det forhenværende sengeunderlag smukt på væggen i deres hus i Rødding. En ægte Egor, men i en genre, han ikke længere beskæftigede sig med, nu hvor han udelukkende gav sig af med religiøs kunst.

Falsk eller ægte. Et ganske bestemt helligt relikvie har i århundreder været årsag til megen strid. Er det falsk eller ægte? Det relikvie interesserede Peter overordentlig meget, ja man kan næsten sige det var hans kæphest, og det er i grunden ikke så sært. Der drejer sig om det berømte Torino-lagen, der - hvis det er ægte - er ikonen over alle ikoner, fordi det i så fald er Jesu sande billede der er på det. Et fotografisk aftryk på ligklædet af Jesu legeme fremkaldt af selve opstandelsesunderet vil den, der tror på dets autencitet, sige. Dets historie er ejendommelig, og det er der skrevet tykke bøger om. Peter kunne dets historie i mindste detalje, en historie som fra tid til anden er blevet anfægtet og rubriceret under fri fantasi for ikke at sige svindel. Det blev taget frem og underkastet kulstof-14-analyse engang i 80'erne, og de videnskabelige undersøgere konkluderede, at ligklædet var højst 700 år gammelt. Og det var vel så det. Nej, det var det ikke, for senere pollenanalyser og sammenligninger mellem ansigtet på ligklædet og de tidligste ikoner man kender, har givet den, der tror at ligklædet virkelig er ægte, vind i sejlene, så den opfattelse fører altså i øjeblikket. Om nogen år trækker det nok i den anden retning osv osv, men Peter ville med garanti have været komplet ligeglad, for det er jo i sidste ende et spørgsmål om tro. Det er ikke ligklædets sandhed, men troens sandhed der er det afgørende.

Hvorfor nu hele denne snak. Jo, for Peters optagethed af billeder på ligklædet som det oprindeligeste af alle oprindelige ikoner gav afsæt til den største oplevelse, jeg havde sammen med ham. - Dengang kunne jeg godt finde på at skrive et digt af og til. Det blev til nogen stykker efterhånden, men det var digte jeg holdt for mig selv og som jeg da forresten stadigvæk holder for mig selv i det omfang de ikke for længst er destrueret. Peter var undtagelsen, som jeg havde lyst til at vise mine digte. Det medførte at han en dag sagde til mig, han kunne læse sig til i mine digte, at jeg ville være i stand til at skrive en salme. Det havde jeg nu aldrig prøvet, men Peter komponerede en melodi, som han syntes, jeg skulle skrive en salme til. Han havde nemlig en større plan. Han ville låne Rødding Kirke - det mente han nok Pastor Haaning Andersen og menighedsrådet ville finde i orden - og der ville han tale om Jesu ligklæde. Det skulle samtidig være en gudstjeneste med korsang, musik og salmesang. Gudstjenesten skulle være bygget op over »lidelsens vej,« Jesu vandring til Golgatha. Haaning Andersen var straks med på ideen, blot ville han selv medvirke og lyse velsignelsen og det var naturligvis helt i orden. Jeg gik igang med at skrive to salmer, en til vandringens begyndelse og en der var bygget over de syv ord på korset. Jeg fik sammensat et lille kor af skolebørn, og der var også et par af børnene der fik lejlighed til at spille på instrumenter.

Vi øvede hos Peter, der nød at hygge om børnene og til lejligheden havde skiftet kartoffelfrikadellerne ud med æbleskiver. Der sad vi og sang, mens kaminilden blussede lystigt. Specielt husker jeg en af øveeftermiddagene, en vinterdag hvor sneen lå og lyste op i landskabet samtidig med at det sneede lystigt. Det var et helt magisk vejr. Børnene og jeg var netop i færd med at dreje op ad den lange snørklede grusvej der førte til Peters hus, da en kane dukkede op. Nej, det var ikke julemanden, dog ikke. Det var Kaj, en af gårdejerne såmænd, der havde fundet kanen frem og ville skynde sig at køre en tur, inden sneen som den jo har for vane smeltede igen. Han standsede og spurgte hvor vi skulle hen. Ja, vi skulle jo op til Peter. »I bliver da nærmest gennemblødte, inden I når derop,« sagde han så. »Hop hellere op.« Vi var vel en halv snes stykker, bortset fra Kaj og mig kun børn, så vi kunne nemt være der. Vi fik en pragtfuld tur med kane, Kaj og hest op til Peters hus, hvor æbleskiverne ventede. Jeg vil tippe på de fleste af de børn - og de må vel være en 40-45 år nu - kan huske den februardag, hvor den store sorte munk med sit enorme skæg stod og tog imod os i døråbningen, mens dampen fra det lune hus stod som en sky omkring ham og hesten prustende trak kanen ind på den lille gårdsplads.

Måske husker de også gudstjenesten — husker en stopfyldt Rødding kirke hvor de sang, og hvor Peter talte om ligklædet og spillede på orglet. Det var vel nok en dag.

Mon ikke den er på mit livs top-10 liste. Jeg har programmet endnu for »Passionsaftenen,« som vi kaldte den, i Rødding kirke d. 26. februar 1970: Klokkeringning - prælude - børnekoral - passionstanker - orientalsk kirkemusik - Kristi syv korsord (recitation og musik) - fælles salme - fastekollekt-velsignelsen - fælles salme. Selvom det ikke var nogen egentlig eksperimentalgudstjeneste, gav den inspiration til andre sådanne. Ikke med Peters, men med en masse unge menneskers medvirken - mange af dem i virkeligheden ret kirkefremmede. I Løvel, i Skals ja selv i Hald Ege havde jeg en finger med i spillet - i Hald Ege dog nok kun det yderste af en lillefinger. Jeg havde såmænd bare lånt de unge mennesker der et digt - nej nej ikke et af mine egne, bare rolig - men et Peter havde fundet frem og anvendt ved »vores« gudstjeneste i Rødding. Jeg tog så ud og overværede Hald Ege-gudstjenesten, og ved kaffen bagefter kom jeg til at sidde ved siden af en helt ung pige jeg ikke kendte. Hun havde visse kunstnerdrømme, som man må sige siden er gået i opfyldelse. Hun hed Birte Mølgaard, og hun har såmænd leveret tegningerne til denne bog.

Opbruddets tid nærmede sig for mig. Ikke mindst støttet af Peter Egor vovede jeg en dag springet væk fra det sikre udkomme og den pensionsgivende tjenestemandstilling. Faktisk overvejede jeg teologi, men det blev i stedet til historie, og det kom der ikke meget ud af. Det var i 1970 og historie var nærmest yt fik man indtryk af på Århus Universitet, hvor Studenterfronten var ved at sætte sig på det hele, og hvor undervisningen ustandselig blev afbrudt af medlemmer af studenterrådet der fortalte os, at vi var renegater og klasseforræddere, hvis ikke vi gjorde dette eller hint. Jeg kan huske navnene på flere af dem endnu, men skal af hensyn til deres virke i dag nok lade være med at navngive dem her. Den frigørende og fantasifulde side af det ungdomsoprør, jeg selv følte mig inspireret af, var ikke til at få øje på på Århus Universitet. Kort sagt: Det var ret uudholdeligt at være medlem af den børnehaven, så en dag pakkede jeg spontant en taskefuld nødvendigt grej og drog ad Viborg til igen. Dagen efter - det var på kongens fødselsdag i 1971, husker jeg, og børnene havde fri - blev jeg ansat på Behandlingshjemmet „Jens Holst« på Røddingvej. Jeg fik bopæl i det mindste hus på Mjølnersvej, der blev den første af mine til dato 7 folkeregistrerede adresser i Viborg. Jeg var altså - næsten - hjemme igen, og genoptog straks forbindelsen med Peter.

Men snart efter var det hos ham det stod i opbruddets tegn. Italien trak i ham. Nok kunne han leve på en sten, nok var huslejen til storbonden nærmest symbolsk, og nok havde Søren Høne og Lene deres hønseri på vejen fra rutebilen og hjem til bakketoppen. Men det gik hans ære for nær, at man ikke i Danmark værdsatte hans

arbejde, og en dag tog han så sin beslutning og drog til sit kloster i nærheden af Rom, og Tage Andersen indtog for en tid huset på bakketoppen.

Peter og jeg har aldrig været pennevenner, så jeg hørte aldrig fra ham. Flere år efter ringede Lise Carstensen til mig. Peter var kommet på besøg fra Italien, så jeg skulle komme med det samme. Det blev en dejlig aften der i Lises lejlighed oven på legetøjsforretningen, og det blev sidste gang jeg så Peter, for også Lise, som havde udvidet sit virke til at omfatte forretninger i flere byer, flyttede fra Viborg på et tidspunkt. Om Peter ved jeg, at han ikke blev i Italien. På sine gamle dage slog han sig ned på eller ved et kloster på Lolland, hvor han få år efter døde. Det har jeg fra en præst i vores egen folkekirke, Søren Prah, der var en god bekendt af Peter Egor og som har skrevet bøger om ikoner. Jeg har været sammen med ham enkelte gange i Rødding hos Peter. Jeg kan huske, at han og Peter sad og var ret slukørede en dag over en kirkeudsmykning, der heller ikke var blevet til noget. Det var vist en kirke på Djursland, og Søren Prah havde forgæves lagt et godt ord ind for Peter, som jo nok også i den kirke hos det menighedsråd har været lidt for katolsk. - Men Peter døde altså på Lolland på et tidspunkt, hvor han sikkert også havde alderen til det. Hvor han ligger begravet ved jeg ikke.

Peter Egor blev en af mit livs fødselshjælpere, og det var han også helt klar over, at han blev, sådan som han blev det for Tage Andersen. Mig fik han ikke »sparket« så langt væk, og jeg har aldrig opnået at kreere blomsterudsmykninger for Dronning Elisabeth men mindre kan gøre det, og jeg har aldrig været ked af at der ikke blev noget jubilæumsgratiale til mig fra Tjele Kommunes skolevæsen og at mine pensionspenge i det hele taget ikke bliver noget at råbe hurra for. Jeg har i stedet fået et muntert og afvekslende liv og skulle det gå helt galt, kommer man langt med kartoffelfrikadeller og så lige et enkelt glas rødvin til. Det lærte jeg også af Peter.

2023

Henning Pedersen:

"Artiklen er som nævnt fra 2001, så et og andet er der sket siden. De børn, der nævnes og som skulle være blevet 40-45 år, kan godt lægge 20-25 år mere til. De nærmer sig vel så småt 70. Det omtalte billede af fløjtespilleren er nu i min besiddelse. Da Søren, hønseriejeren, og hans kone Lene begge var døde, forærede familien mig det.

Og så ellers lidt om mig:

Jeg er født i Kolding i 1940 og var lærer i Rødding fra midten af 60'erne til 1970, hvor jeg nok især mindes tiden som spejderleder og ungdomsklubleder med glæde. Siden er det bl.a. blevet til 12 år som dramalærer på Gymnastikhøjskolen i Viborg, ansættelser ved Dansk Flygtningehjælp, ved Rigshospitalet o.m.a. I mange år har jeg skrevet sommerspil, som er blevet opført rundt omkring i landet, men

mest på Hald Hovedgård, Borgvold og også et par gange i Tjele kommune. Indtil 2019 skrev jeg de årlige kongehyldningsspil i Viborg.

Derudover er det blevet til 7 bogudgivelser, bl.a. børnebogen om Rasmus, der dumper ned i Viborgs middelalder. Den er illustreret af Birte Mølgaard, som det fremgår af artiklen, at jeg lærte at kende indirekte gennem mit bekendtskab med Peter Egor, munken i Rødding. Jeg bor i Hersom sammen med min kone, Lotte, og 2 katte, og vi har hvert år en nattergalefamilie som logerende i vores mose.”